

OBSAH

Předmluva k ediční řadě ZÁKLADY SOCIOLOGIE	9
1. Studium formálních organizací	11
1.1. Formální organizace	11
1.2. Organizace a byrokracie	13
1.3. Hlavní obrysy vývoje sociologie organizace	15
2. Klasické období sociologie organizace	19
2.1. Sociologie organizace Maxe Webera	20
2.1.1. Rozdíl patrimoniální a byrokratické správy	21
2.2. Byrokraticky řízená organizace	23
2.2.1. Byrokracie v podmínkách legálního panství	23
2.2.2. Předpoklady vzniku byrokracie	25
2.2.3. Znaky moderní byrokracie podle Maxe Webera	27
2.2.4. Sociální důsledky byrokratické správy	29
2.2.5. Ekonomické důsledky byrokratické správy	30
2.2.6. Trvalost byrokratické formy organizace	30
2.3. Henry Fayol a principy řízení	31
3. Reakce na klasické období	35
3.1. Výzkum mezilidských vztahů	35
3.1.1. Elton Mayo	36
3.1.2. Ch. J. Barnard a pronikání "mezilidských vztahů" do manažerské literatury	38
3.1.3. Homansova systematizace teorie mezilidských vztahů	39
3.2. Nové teorie lidské motivace	40
3.2.1. Hlavní body kritiky směru "human relations"	44
3.2.2. Společné rysy obou fází vývoje sociologie organizace	46
3.3. Analýza byrokratických dysfunkcí	47
3.3.1. R. K. Merton a ritualismus byrokracie	48
3.3.2. R. K. Merton a nezamýšlené důsledky jednání	52
3.3.3. P. Selznick a nezamýšlené důsledky vyplývající z existence organizace	53
3.3.4. A. W. Gouldner a nezamýšlené důsledky neosobní kontroly	55
3.3.5. Vnitřní rozpory Weberova ideálního typu byrokracie	57

3.3.6. Empiricky založená kritika Weberova ztotožnění byrokracie a racionality	58
4. Nové pohledy na organizované chování	61
4.1. Herbert Simon a teorie omezené racionality	62
4.2. Olsonova koncepce kolektivního jednání	66
4.3. Kenneth Arrow a cena placená za koordinaci lidských aktivit	68
4.4. Ekonomický přístup ke studiu netržních organizací	70
5. Organizace z pohledu hlavních paradigmat sociologie	73
5.1. Strukturně funkcionální pojetí organizace	73
5.1.1. Cíle organizace	75
5.1.2. Struktura organizace	77
5.1.3. Strukturní funkcionalismus a Max Weber	78
5.1.4. Gouldnerova kritika	79
5.2. Organizace z hlediska teorie konfliktu	80
5.2.1. Konflikty zájmů uvnitř organizací	81
5.2.2. Mocenský rozměr organizačních rituálů	83
5.2.3. Organizační struktura	84
5.3. Organizace z pohledu interpretativní sociologie	85
5.3.1. Organizace jako sociální konstrukt	86
5.3.2. Vznik organizací a jejich proměny	87
5.3.3. Vztah členů k organizaci a strategie aktérů	89
5.3.4. Zpětná racionalizace systému rozhodování	90
6. Nový pohled na povahu organizací	93
6.1. Fenomén byrokracie	93
6.1.1. Bludný kruh byrokracie	94
6.1.2. Novost Crozierova přístupu	97
6.1.3. Crozierovo pojetí byrokratické osobnosti	99
6.1.4. Problém změny byrokratické organizace	101
6.2. Zablokovaná společnost	102
6.3. Aktér a systém	104
6.3.1. Základy strategie jednání	107
6.3.2. Zdroje nejistoty	108
6.3.3. Crozierův vztah k funkcionalismu a k interpretativní sociologii	110
6.3.4. Použitelnost konceptu hry pro studium organizací	112

7. Nové pohledy na požadavky řízení – kontingenční teorie	115
7.1. Systémový přístup	116
7.2. Přístup kontingenční	117
7.2.1. Vývoj teorie vůdcovství	119
7.2.2. Orientace řízených zaměstnanců	121
8. Totální instituce	125
8.1. Nápravné instituce	125
8.2. Vojenské instituce	126
8.3. Léčebné instituce	127
8.4. Přínos Ervinga Goffmana	128
8.4.1. Typologie totálních institucí	129
8.4.2. Svět chovanců	130
8.4.3. Systém autority, systém privilegií a způsoby adaptace	132
9. Byrokracie	135
9.1. Paradoxy byrokracie	136
9.2. Hlavní obrysy vývoje názorů na byrokracii	138
9.3. Typologie byrokracie	140
9.4. Autorita administrativní a profesní	144
9.5. Studium úředníků	147
9.6. Obrana byrokracie	149
9.7. Formální organizace a odcizení	151
9.8. Byrokracie a demokracie	152
9.9. Alternativa k byrokracii – klady a zápory	153
10. Organizace v rámci společnosti	157
10.1. Organizační účinnost	158
10.2. Úspěšnost organizací a individuální výkon	161
10.3. Organizace a její klienti	163
10.4. Organizace a pokrok technologií	165
10.4.1. Vlivy komputelizace	166
10.5. Spor o budoucnost organizací	170
Literatura	175
Rejstřík jmenný	187
Rejstřík věcný	188